

Anestezie se nebojte: Odpovědi na vše, co vás zajímá

aktualizováno 24.10.2018, 10:01 | doma.cz

Ačkoli je přirozené, že se lidé bojí neznámého a mají strach ze ztráty kontroly nad svým tělem, anestezie je tu především proto, aby nám těžké situace ulehčila.

Již tuto středu večer odstartuje na televizních obrazovkách zbrusu nový pořad [O 10 let mladší](#). Diváci se mohou těšit hlavně na opravdu úžasné proměny. V prvním díle se jí dočkají manželé Renata a Jan Gruberovi. Jsou duchem mladí, ale věk i životní strasti, které mají za sebou, se bohužel podepsal do jejich vzhledu. Čeká je proto velká proměna nejen pod rukami nutričních terapeutů, vizážistů a stomatologů, ale i plastických chirurgů.

Premiérovou epizodu zbrusu nového pořadu O 10 let mladší můžete sledovat již ve středu 24. října od 21:35 na TV Nova.

Zejména Jan před samotnou operací prožívá těžké chvíle a obavy, aby vše dobře dopadlo. Je mu smutno, že se s partnerkou a rodinou nestihl rozloučit, co kdyby se během operace něco nepovedlo a on se už neprobudil?

Jan přitom není jediným, kdo takové obavy před plánovanou operací prožívá. Strach z narkózy provází mnoho pacientů. Odborníci se přitom shodují, že jde o obavy zbytečné, a tělo se jen díky nim vystavuje dalšímu stresu.

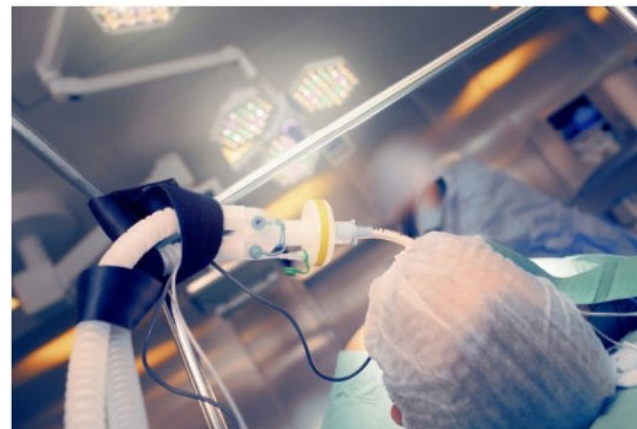
Čeká i vás nějaký větší zákrok, který vyžaduje narkózu? Máte z ní [strach](#)? Máme pro vás velký přehled toho, [co vás čeká](#) a co by vás o ní mohlo zajímat. Když víte, do čeho jdete, jsou hned obavy menší.

Pro doktory dnes už běžná rutina

Záznamy o pokusech provedení celkové anestezie se datují do doby 3 500 př. n. l., do dob Sumerů či Babyloňanů, kteří za tímto účelem používali opiáty z mléka nedozrálých makovic. Poprvé podal pacientovi moderní narkózu americký zubaf William T. G. Morton 16. října roku 1846. Prvním použitým anestetikem byl ether, který se však už pro své nežádoucí účinky nepoužívá.

V České republice anestezii poprvé použil Celestýn Opitz v Nemocnici Milosrdných bratří v Praze Na Františku již 7. února 1847. První anesteziologické pracoviště u nás vzniklo při Ústřední vojenské nemocnici Praha již v roce 1947, sto let po prvním zaznamenaném užití anestezie v České republice.

Přesto i po více než sto padesáti letech praxe se stále mezi lidmi šíří obavy o bezpečnost v průběhu narkózy, a to i přesto, že v České republice anesteziologové ročně provedou asi 850 tisíc anestezí. „Lidé mají obecně strach ze ztráty kontroly nad sebou samými a u anestezie je děsí hlavně to, že nevědí, co se s nimi v průběhu operace děje,“ vysvětluje nejčastější příčiny obav z anestezie MUDr. Jan Brázda z Anesteziologicko-resuscitačního oddělení Nemocnice Mělník.

(Foto: Getty Images)

Proč je nutná?

Pojem anestezie znamená znečtivění a jedná se o vyřazení veškerého vnímání, jak smyslového, tak vnímání bolesti. Úkolem anesteziologa je, aby operační zákrok byl pro pacienta co nejméně nepříjemný, zatěžující a bolestivý. Pod pojmem anestezie si asi většina lidí představí celkové usnutí, tedy narkózu. Ta je lékařem zvolena pro výkony, u nichž je nutné svalové uvolnění a nehybnost pacienta. Ten se při celkové narkóze nachází v umělém spánku, nevnímá nic z toho, co se okolo něj děje, a necítí žádnou bolest.

Vedle celkové anestezie, narkózy, existuje také anestezie lokální. S tou se setkáváme často například u zubaře. Jejím působením je znecitlivěna jen určitá část těla a pacient zůstává při vědomí, ale žádnou bolest necítí. Existuje několik typů lokální anestezie, které se liší podle způsobu podání. „Místní anestetika jsou látky, které přerušují vodivost nervového vlákna pro nervový vzruch. Stejný účinek má například i lokální působení chladu nebo mrazu,“ dodává MUDr. Jan Brázda.

Co se s vámi děje?

Lidé se často celkové anestezie obávají, protože nevědí, co se s nimi během ní děje. Celková anestezie uvede člověka do umělého spánku pomocí léků a anesteziologických plynů působících na centrální nervový systém. Neznámějším plynným anestetikem je oxid dusný, bezbarvý plyn nasládlé chuti, který je běžně známý pod pojmem rajský plyn. V současné době je nejpoužívanějším inhalačním anestetikem látka zvaná isofluran.

Při inhalování anestetik putují plyny do plic a dýchacích cest, odkud se dostávají do krve, která je dopraví až do mozku a k orgánům. Při anestezii zaváděné nitrožilně dochází k rychlejšímu usnutí pacienta. Většina lidí usne do deseti vteřin a jejich organizmus přestává vnímat všechny podněty.

Anesteziolog pacienta díky přístrojům po celou dobu zákroku hlídá a po probuzení se postará, aby dostal správnou dávku léků proti bolesti. „V dnešní době jsou lékaři schopni ušít každému pacientovi anestezii přímo na tělo podle jeho diagnózy, věku a případných zdravotních rizik. Není tedy důvod k jakýmkoliv obavám,“ doplňuje MUDr. Jan Brázda.

Může poškodit mozek?

Přestože zavedení anestezie přineslo lidstvu velkou úlevu, běžně vzbuzuje u pacientů strach. Lidé se často obávají, že se z narkózy už neprobudí nebo že jim anestezie způsobí nevratné poškození mozku. Lékaři sice připouštějí, že se mozek z narkózy určitou dobu vzpamatovává a s přibývajícím věkem na to potřebuje více času, ve většině případů ale není důvod k obavám. „K úmrtí v narkóze či po narkóze sice občas dochází, se samotnou anestezii však v drtivé většině případů nesouvisí. Příčinou totiž bývá pacientova diagnóza,“ vysvětluje MUDr. Brázda.

Mezi relativně časté, ale ne závažné nežádoucí účinky anestezie patří například nevolnost, únava, pocit škrábání v krku, bolesti hlavy či svalů. „Lidé se také často mylně domnívají, že brnění, snížená citlivost v končetinách či omezení pohybu jsou následkem celkové anestezie, ty však bývají mnohem častěji důsledkem polohy při operaci,“ dodává lékař.

Ačkoli je přirozené, že se lidé bojí neznámého a mají strach ze ztráty kontroly nad svým tělem, anestezie je tu především proto, aby nám těžké situace ulehčila. Vždy je ale nesmírně důležité nepodceňovat rizikové faktory a řídit se svědomitě doporučeními lékaře. „Pokud vás čeká celková anestezie a máte před zákrokem obavy, určitě se nebojte promluvit si o tom se svým lékařem či anesteziologem,“ dodává lékař.

(Foto: oficiální zdroj)

Co nesmíte podcenit jako pacient?

Před každou plánovanou anestezii by měl lékař pacienta vyšetřit. Součástí předoperační kontroly je vždy sesbírání informací potřebných k bližší analýze zdravotního stavu pacienta. Toto vyšetření je poté zhodnoceno anesteziologem a po domluvě s pacientem je zvolen nevhodnější postup.

* Před operací je nutné přestat kouřit, protože kouření zvyšuje riziko komplikací až 4x a také zhoršuje schopnost regenerace. Aby se riziko snížilo, je nutné přestat s kouřením minimálně dva týdny před operací, ideálně ovšem dva měsíce.

* Pacientům s vyšší hmotností je doporučováno snížení váhy, obezita při narkóze představuje velké riziko, protože zatěžuje kardiovaskulární systém a činí komplikovanější i aplikaci anestezie.

* Před anestezii si nechte zkontrolovat stav chrupu, aby se zjistilo, zda netrpíte chronickým zánětem. Ten totiž zatěžuje imunitní systém a bakterie a jejich toxiny se ze zubního vřáčku mohou šířit dále krevní cestou.

* Večer před operací nejzte – šest hodin před výkonem nepijte, protože dochází k vyřazení obranných reflexů a hrozí riziko vdechnutí žaludečního obsahu. Výjimkou jsou pouze malé děti, které podléhají dehydrataci rychleji, proto jim smí být podávány čiré tekutiny ještě dvě hodiny před operací.

* Odstraňte snímatelné zubní náhrady či rovnátka, při zákroku by mohly zapadnout do hrtanu.

* Stejně postupujte v případě náušnic, prstýnků, řetízků či čoček, které by mohly být zdrojem infekce, a v případě použití přístroje s elektrickým výbojem by mohlo dojít k popálení kůže.

* Ženy jsou povinny informovat lékaře o možném těhotenství.

* Komplikaci mohou představovat souběžně užívané léky, proto je potřeba nahlásit všechny, které užíváte.

* Ženy musejí být odličené a mít odlakované nehty, aby nedocházelo ke zkreslení či znemožnění monitorování okysličení krve, které se měří právě na lůžcích pod nehty.